

**EESTI HOIURAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2019**

MÄRTS 2020

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2019. AASTAL	3
EESSÕNA	3
1. ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	4
1.1. STRUKTUUR	4
1.2. NÕUKOGU	5
1.3. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALAORGANISATSIOONIDE TÖÖST:.....	6
1.4. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA...	7
1.5. INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE	8
2. PEAVARAHOIDJA	9
3. HOIUOSAKOND	11
4. VAHETUSOSAKOND	12
5. FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	14
6. TEGEVUSKAVA 2020. AASTAKS	16
EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2019. AASTA ARUANNE	17
EESSÕNA	17
1. ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	18
1.1. STRUKTUUR	18
1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALAORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	19
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA.	20
2. KOGUD	20
3. LUGEJATEENINDUS	22
4. HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE	23
5. PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE JA TAKTIILSETE MATERJALIDE VALMISTAMINE	23
6. JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE	24
7. VEEBIRAAMATUKOGU	24
8. FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	24
9. TEGEVUSKAVA 2020. AASTAKS	25
9.1. STATISTIKA 2005-2019	25

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2019. AASTAL

EESSÕNA

Eesti Hoiuraamatukogu põhiülesanded on kehtestatud kultuuriministri 1. juuni 2010. a. määrusega nr 3:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele ja teistele mäluasutustele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

EHR **hoiukogu** sisaldas 31.12.2019 seisuga 116434 trükist. E-kataloog ESTER sisaldas hoiukogu 116434 eksemplarikirjet ja 81687 bibliokirjet. Aasta jooksul sisestati elektronkataloogi 421 kirjet, eksemplarikirjeid lisandus 228 ja bibliokirjeid 193. Aruandeaasta lõpuks kustutati hoiukogust vaid 1 trükis.

Tallinna ja Tartu e-kataloogide ühendamisel liideti ja/või parandati 1323 bibliokirjet.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2019 377658 trükist (võrdluseks: 2018 oli 429878 trükist). Kogu täienes 2019. aasta jooksul 267734 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 319954 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 97984 trükist (2018 - 82044).

Makulatuuri suunati 221970 trükist.

Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2019. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis - 318015 eks.

Võõrkeelne trükis – 59643 eks.

2019. aastal saadi annetusi 884 korral. Eraannetajaid oli 766 ja nad annetasid raamatukogule kokku üle 172000 trükise.

Eesti Pimedate Raamatukogul oli 2019. aasta lõpul 902 lugejat (Eestis, Kanadas, Suurbritannias, Lätis, Saksamaal, Soomes, USA-s, Rootsis). Lugejate arv kasvas aasta jooksul 47 inimese võrra. Veebiraamatukogu kasutajate arv oli 458 ja teavikuid oli Veebiraamatukogus 4757.

EPR laenutuses oli 2019. aasta lõpul 5363 nimetust heliraamatuid, 932 nimetust punktkirjas raamatuid, 104 puuteraamatut, 118 e-raamatut ja 59 filmi.

2019. aastal valmistati Eesti Pimedate Raamatukogus 141 nimetust eesti- ja 19 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 62 eestikeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiseid anti välja 20 nimetust. Neid trükiti nii lastele kui täiskasvanutele. Punktkirjas materjale valmistati ka tellimustööna teistele asutustele.

1. ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

2019.a. kinnitatud struktuur oli järgmine:

I Administratsioon

1. Direktor	1
2. Peavarahoidja	1
3. Kantselei juhataja	1
4. Autojuht-haldustöötaja	0,5
	3,5

II Hoiuosakond

6. Osakonnajuhataja	1
7. Süsteemihaldur	1
8. Vanemraamatukoguhoidja	1
	3,0

III Vahetusosakond

9. Osakonnajuhataja	1
10. Vanemraamatukoguhoidja	1
	2

Eesti Pimedate Raamatukogu osakond

11. Osakonnajuhataja	1
12. Infotöötaja	3
13. Teabejuht	0,75
14. Helindaja	1
15. Paljundusoperaator	1
16. Punktkirja-toimetaja	0,5
17. Tekstitöötaja	1
	8,25

K O K K U 16,75

31.12.2019.a. seisuga oli Eesti Hoiuraamatukogus 16,75 ametikohta, kõrgharidusega töötajaid on 12, neist raamatukogundusliku kõrgharidusega 8.

1.2. NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 18.04.2016. a. käskkirjaga nr 73 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas EHR tegevust aruandeperioodil nõukogu järgmises koosseisus:

Kaia Hõimoja	Harju Maakonnaraamatukogu
Kertu Uri	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Ülle Talihärm	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 30.05.2019. a. võttis osa nõukogu koosseisu kuus liiget, puudus Kaja Hõimoja.

Istungile olid kutsutud:

Vaiko Sepper	- Eesti Hoiuraamatukogu direktor
Eve Lipand	- Eesti Hoiuraamatukogu vahetusosakonna juhataja
Marja Kivihall	- Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna juhataja
Küllli Gailit	- Eesti Hoiuraamatukogu hoiuosakonna juhataja

Päevakorras oli üks punkt: ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2018. aastal ja 2019.a. esimeses pooles. Seoses EHR direktor Vaiko Sepperi siirdumisele pensionile 2019.a. lõpul, tegi ta ülevaate EHR tegevusest aastail 2005 – 2019 I pool, mil tema juhtis EHR-i, keskendudes eraldi organisatsiooni struktuurimuudatustele (koosseisu kahanemine 49-lt ametikohalt 17,25-le ametikohale); vahetuskogu ning hoiukogu statistikale vaadeldud perioodil ning Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusele.

1.3. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALAORGANISATSIOONIDE TÖÖST:

Peavarahoidja Kalju Tammaru

Kalju Tammaru kuulub Eesti Kodu-uurimise Seltsi ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingusse, kus ta on terminoloogiatoimkonna esimees.

- 6.veebruari 2019 osales ERÜ juhatusel laiendatud koosolekul ülevaatega terminoloogiatoimkonna tegevusest 2018;
- 22. märtsil 2019 osales Teatri- ja muusikamuuseumi tänuüritusel;
- 25. aprillil 2019 osales traditsioonilistel Muinsuskaitsekuu talgutel Mõigu kalmistul;
- 26. aprill 2019 osales Eesti Kodu-uurimisseltsi aastakoosolekul;
- 10. mail 2019 kohtus Läti Rahvusraamatukogus direktor Andris Vilksi ja teiste kolleegidega;
- 20. juunil 2019 osales Jõgeval Betti Alveri Muuseumis toimunud Vallo Kepi raamatu „9 arbujat“ esitlusel;
- 19. septembril 2019 külastas koos ERÜ eks-klubiga OODI Helsingis;
- 8. oktoobril 2019 juhatas Eesti Rahvusraamatukogus oskuskeelepäeva;
- 17. oktoobril 2019 osales Georg Otsa 100. juubelile pühendatud näituse avamisel Ajaloomuuseumis;
- 5. detsembril 2019 osales Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu kalendri esitlusel.

Vahetusosakond

Vahetusosakonna juhataja Eve Lipand

- osales ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös;
- võttis osa Eesti Rahvusarhiivis 15. märtsil 2019 toimunud Eesti Arhivaaride Ühingu 80. aastapäeva ettekandekoosolekust „Arhiiv eile, täna, homme“;
- võttis osa 5. septembril 2019 Tallinna Keskraamatukogus toimunud vestlusringist “Konstantin Päts uuemas eesti kirjanduses, Tiina Tammani, Olev Remsu ja Urmas Vadi loomingu põhjal”;
- osales 9. septembril 2019 Tallinna Kirjanduskeskuse sügiskonverentsil “Elu ja armastus eesti kirjanduses”.

Vanemraamatukoguhoidja Peep Pillak

osales aastal 2019 aastaringselt kultuuriministrit nõustava Muinsuskaitse nõukogu töös, samuti Eesti Muinsuskaitse Seltsi tegevuses esimehena, Eesti Arhivaaride Ühingu juhatuse liikmena ja ajaloo-kultuuriajakirja „Tuna“ toimetuskolleegiumis ning Vabariigi Valitsuse ja Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku ühiskomisjonis kultuuriväärtuste alakomisjoni liikmena.

On avaldanud artikleid, sealhulgas raamatututvustusi, ajalookultuuri ajakirjas „Tuna“ ning Eesti Muinsuskaitse Seltsi ja Eesti Genealoogide Seltsi aastaraamatus.

- 2. märtsil 2019 osales ühe korraldajana Eesti Sõjamuuseumis rahvusvahelisel konverentsil Eesti – Jaapani suhetest;

- 15. märtsil 2019 esines ettekandega ettekandega „Eesti Arhivaaride Ühingu loomine ja taasloomine“ Tartus Rahvusarhiivis toimunud Eesti Arhivaaride Ühingu 80. aastapäevale pühendatud konverentsil;

- Koostas Lennart Meri 90. sünniaastapäeva puhul näituse tema poolt ja tema kohta kirjutatud raamatutest, mida eksponeeriti Jaan Poska muuseumis aprillis ja mais;

- Pidas ettekande „Soomepoiste tagasitulek Eestisse augustis 1944“ ja komplekteeris Hoiuraamatukogus olevatest soomepoiste trükistest väljapaneku 29. septembril 2019 toimunud Kehra muuseumis konverentsil „Anija valla soomepoisid“.

Hoiuosakond

Hoiuosakonna töötajad on osalenud järgmistel üritustel:

- 20. mail **Eesti IUG seminar I osa**, Laulasmaal Arvo Pärdi Keskuses. Osalesid Sünne Kold ja Margit Margus.
- 27-28. mai **Eesti IUG seminari II osa** Mokko talus Palamuse kandis. Osales Sünne Kold.

1.4. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

- Koostöö Tartu Instituudiga Torontost saabuvate teavikusaadetiste käitlemisel;
- Koostöö Eesti Lastekirjanduse Keskusega projekt „Pisike puu“ raames;
- Koostöö "EV 100" projektiga, mille raames jagati "Eesti 100" sarja raamatuid kahe aasta jooksul kokku 19360 eksemplari;
- koostöö teatri- ja filmitegijatega – EHR abi on kasutatud vist igas uues Eesti filmis ja väga paljudes teatrietendustes;
- Koostöö Betti Alveri Muuseumiga Jõgeval, Pärnu Muuseumiga, Viljandi Muuseumiga, Trükimuuseumiga (nüüd TYPO) Tartus, ERMiga, Raudtemuuseumiga;
- Koostöö Eesti Kaitseväge raamatukogudega;

- Koostöö koolide, ülikoolide, ametikoolide ja teiste haridus- ning lasteasutustega nende raamatukogude puhastamiseks ning täiendamiseks;
- Koostöö haiglate ja kinnipidamisasutustega nende raamatukogude täiendamiseks;
- Koostöö Tallinna Lennujaamaga sealsete avariikulite avamisel ja täiendamisel.;
- Koostöö näitusekorraldajatega erinevate sündmus- ja juubelinäituste korraldamisel.

1.5. INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

Vastavalt Kultuuriministeeriumi (registrikood 70000941), Eesti Hoiuraamatukogu (registrikood 70001159) ja Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse (registrikood 70009244) vahel sõlmitud teenuslepele nr 1.1-4/013 on Eesti Hoiuraamatukogu 2019. a infotehnoloogilised kulud summas 19 623,37 eurot, sh võrguhaldusega seotud kulud 1 478,88 eurot, printimisteenus 624,99 eurot, riistvara, tarvikute ja tarkvaraga seotud kulud 17 079,50 eurot ning infoturbeteenus 440 eurot.

Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi ELNET infosüsteemi ESTER osalustasu 2019. a. oli 785 eurot ja ELNET E-varamu portaali teenustasu 346 eurot.

Eesti Hoiuraamatukogu ja OÜ-ga Trumpit Solutions vahel sõlmitud lepingu järgi on Trumpit Solutions OÜ ülesandeks Eesti Hoiuraamatukogu halduses olevate serverite riistvara ning paljundusroboti Microtech hooldus- ja haldustööd ning veebiserveri Veebiraamatukogu riistvara hooldus- ja haldustööd ja heliraamatute allalaadimise veebikeskkonna haldamine, samuti kodulehtede Hoiuraamatukogu.ee ja epr.ee igakuised hooldustööd. OÜ Trumpit osutas Eesti Hoiuraamatukogule aruandeaastal teenuseid 33888 euro ulatuses.

2. PEAVARAHOIDJA

Peavarahoidja Kalju Tammaru tegevusaruanne

2019 jätkas Eesti Hoiuraamatukogu tavapärasest tegevust lähtudes kehtivatest õigusaktidest.

Suurim muutus oli EHR **senise direktori Vaiko Seperi vanaduspensionile minek** novembris, mitmetel põhjustel oli eelnevatel kuudel direktor kodukontoris või töölt ära. Seoses direktori pensionileminekuga võtsin temalt üle ettenähtud dokumentatsiooni ja tegutsesin direktori kohusetäitjana kuni uue direktori tööle asumiseni 13. jaanuaril 2020.

Hoiukogus jätkus 2018. a. lõpus alanud tegevus jätkväljaannete kogu läbivaatamiseks ja koostöös kunagi siia väljaandeid säilitamiseks andnud raamatukogudega edasise säilitamise otstarbekuse otsustamiseks. Hoiuosakonna juhataja Külli Gailit koostas nimekirjad fondis olevatest väljaannetest, tegime ka esimesi valikuid kustutamiseks või teistele raamatukogudele säilitamiseks üleandmiseks. Esialgselt planeeritud töötempo (100 nimetust kuus) osutus liialt optimistlikuks kõigile osapooltele. Eeltöö on tehtud, aastal 2020 jätkame seda tööd. Korrastatud on Tartu Ülikooli perioodikafondid.

Seoses uute riiulite paigaldamisega perioodika hoidlasse II korrusel tuli ümber kolida hoiukogu esimese formaadi raamat, 22237 eksemplari. Selle osa jaoks tuli vabastada riiulid IV korruse jätkväljaannete hoidlas.

Vahetuskogu tööga on kõige rohkem probleeme. Kui võrrelda märkimisväärselt kasvanud vastuvõetavate ja jaotatavate trükiste arvu ning nendega tegelevate töötajate arvu, on tegu ilmse vastuoluga. Trükiste vastuvõtt ja sorteerimine võtab olulise aja. Kui 2018 oli veel poole koormusega raamatuid paigutamas ka Külli Gailit, siis alates 2019 algusest asus K. Gailit hoiuosakonna juhataja ametikohale ning vahetuskoguga enam ei tegele. Seega tuli kogu eestikeelne raamat liigitada ja riiulisse paigutada peavarahoidjal ja direktoril. Kord nädalas oleme saanud kasutada ka vabatahtlike abi. II poolaastal direktor selle tööga enam ei tegelnud ja kogu koormus lasus peavarahoidjal.

Seetõttu on hooletusse jäänud teised valdkonnad, näiteks venekeelne raamat, mida tuuakse EHR-i üha rohkem, välis-eesti trükised, muud võõrkeeled, Estonica, vanaraamat, usukirjandus, ametkondlik trükis jne. Viimased saavad küll sorteeritud ja oma kohale viidud, kuid need fondi osad on korrastamata ja järjestamata.

Seoses kavandatud lahkumisega pidas direktor äärmiselt oluliseks suuremat puhastust hoidlates. Eestikeelset kirjandust riiulisse paigutades eraldas ta makuleerimiseks väga palju eksemplare, eraldi puhastusaktsiooni võttis ta ette soome ja ingliskeelse ilukirjanduse seas. Viimastest läks makulatuuri üle poole. Direktori korraldusel läks makulatuuri kõik enne 1944. a. ilmunud saksakeelne ilukirjandus saksakeelsest fondist, samuti märkimisväärne kogus ingliskeelset liigikirjandust. Direktor korrastas ka fuajees olevad riiulid, kus pakume suuremas eksemplaarsuses olevaid trükiseid.

Seoses sellega, et halduri vahendusel saime 8 kaheksameetrist liikuvat riiulit, tuli mul ümber tõsta 75% perioodika fondist, osa lihtsalt teistele riiulitele, osa kaks korda, et teha ruumi uute riiulite monteerimiseks. Kuna tööd teostasid majavälised spetsialistid, oli tegemist ajaliselt väga kokkusurutud tööga. Kuna EHR-il puuduvad rahalised vahendid uute liikuvate riiulite

soetamiseks, on saadud riulid mahutavuse mõttes suureks abiks hoidlates. Osa fondist olen uutele riulitele paigutanud, osa ootab seni oma ümbertõstmist. Enne 1944. a. ilmunud ajakirjad on senini kastides.

Seoses riulite amortiseerumisega kõige enam kasutatavas osas, III korruse eesti ja venekeelsete trükiste hoidlas, tegeles RKA alltöövõtja töömees nende riulite remondiga. Seoses sellega tuli tõsta ca 70 riulit tühjaks ja seejärel raamatud uuesti parandatud riulile paigutada. Kuna vabu riuleid hoidlates ei ole, oli see logistiliselt keeruline ettevõtmine. Trükiste voog EHR-i on kasvav, lisaks raamatukogudele ja asutustele tuleb üha rohkem trükiseid eraisikutelt. Keerulised on juhud, kus tuuakse korraga väga palju trükiseid, 5-6 euroalust korraga. Siis on keeruline nende paigutamine ja oluline kiire sorteerimine, kuna pole piisavalt vaba pinda nende hoidmiseks. Õnneks oleme heades suhetes endise Teatri- ja Muusikamuuseumiga, kelle hoidlas saame ajutiselt oma saadetisi hoida.

2019. a. oli kõige keerulisem logistiliselt hakkama saada TEA kirjastuse pankrotivaraga, mida toodi 36 euroalust. Samas on ka suurte saadetiste sorteerimine üsna keeruline, kuna seda tuleb teha paralleelselt igapäevase trükiste vastuvõtmise, sorteerimise ja paigutamise. Käisime ka ise paljudel juhtudel raamatuid ära toomas, mitmel juhul oli tegemist tervete suurte erakogudega, mis sisaldasid sadu kaste trükiseid. Jätkub asutuste raamatukogude likvideerimine või märkimisväärne puhastamine. Näiteks tuleb palju trükiseid muuseumide raamatukogudest.

Välisannetuste hoog on raugenud, ka välis-eesti trükist saabub juhuslikult ja väikestes kogustes. Erandiks on koostöös Tartu Instituudiga Torontost saabuval saadetised. Seoses põhjaliku tööga sealsetes kogudes ja raamatute lisandumisega eraraamatukogude likvideerimise tõttu on VEMU saatnud korra aastas ühe suurema saadetise. Põhimõtted, mida saata, oleme nendega korduvalt läbi rääkinud. Veebruaris saime saadetise 11 alusel, kokku 519 kasti kogukaaluga 7131 kg. Kõik see tuli sorteerida, vajadusel kontrollida leidumust raamatukogudes. Õnneks oli osa trükiseid juba saadetud konkreetsetele raamatukogudele. Jätkub koostöö kirjastuste ja riigiasutustega nende väljaannete levitamiseks rahvaraamatukogudele. Näiteks Eesti Lastekirjanduse Keskuse projekt „Pisike puu“, Eesti 100 sarja raamatuid vahendati kahe aasta jooksul kokku 19360 eksemplari jne. Jätkub koostöö teatri- ja filmitegijatega, meie abi on kasutatud vist igas uues Eesti filmis ja väga paljudes teatrietendustes. Tihe on koostöö Betti Alveri Muuseumiga Jõgeval, Pärnu Muuseumiga, Viljandi Muuseumiga, Trükimuuseumiga (nüüd TYPO) Tartus, ERMiga. Raudteemuuseumile andsime üle pea 1,5 tuhat raudteealast trükist, mis tulid meile Eesti Raudtee raamatukogust.

Hea meel on jätkuva koostöö üle Kaitseväge raamatukogudega, regulaarselt küsivad raamatuid kinnipidamiskohad.

Oma projekti jaoks käisid raamatuid ja köitematerjale valimas Kuressaare Ametikooli õpilased. Ja õpetajad. Rahvusraamatukogu valis raamatuid põgenemistoa ja lastetoa jaoks. Tartu Ülikooli Muuseum sai 3 alust trükiseid, milliseid kasutab emakeelse ülikooli 100. juubeliks loodud uue püsiekspositsiooni juures Toomel.

TEA pankrotivara hulgas olnud õppevahendid ja lastele sobivad trükised pakkusid huvi paljudele koolidele ja kuna saatsin info läbi vahendajate ka lasteaednike listi, siis saime eelmisel aastal palju trükiseid pakkuda ka erinevatele lasteaedadele.

Jätkuvalt kontrollisin erinevate trükiste leidumust suurimates raamatukogudes, pakkudes neile neil puuduvaid või ebapiisavas eksemplaarsuses olevaid trükiseid. Näiteks võtab Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu 1 eksemplari kõigist alates 2017.a. Eestis ilmunud trükistest, kuna nende säilituseksemplaride arvu vähendati. Lisaks on valdavalt tegemist

Estonica trükistega või segastel ülemineku aastatel ilmunud trükistega. Nii sai Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu ainuüksi TEA kirjastuse arhiiveksemplaride hulgast ligemale 200 trükist. Samuti leidub raamatukogudes puuduvaid trükiseid sageli teadlaste erakogudes, millised meile jõuavad.

Seoses vahetuskogu osakonna reaalse tööjõulukorraga tuli aasta jooksul tavalisest enam tegeleda ka raamatukoguhoidjate abistamisega trükiste valikul, nimekirjade alusel trükiste otsimisega ning erinevatele päringutele vastamisega. Lisaks pakkus aasta head füüsilist koormust erinevate kolimiste, ümbertõstmiste ja tassimiste näol.

11. juunil 2019 võõrustas EHR Läti Rahvusraamatukogust, et tutvuda EHR vahetuskogu tööga. 1. oktoobril 2019 käisid Eesti Hoiuraamatukogu ja Eesti Pimedate Raamatukoguga tutvumas ERÜ kutseõppe 24 õppurit.

3. HOIUOSAKOND

Hoiuosakonna juhataja Külli Gailiti tegevusaruanne

2019. aastal jätkati vähekasutatavate trükiste hoiukogu moodustamist, võttes teistelt raamatukogudelt vastu säilitamist väärivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurilist kirjandust ning tehes seda lugejatele kättesaadavaks.

Hoiukogu komplekteerimise aluseks on ERÜ kogude toimkonna juhend „Abiks Hoiuraamatukokku säilitamisele suunamisel“, kinnitatud 21. aprillil 2009. a. ja hoiukogu vastavad juhendid.

Nendest dokumentidest lähtudes võeti arvele 33 nimetust e. 64 aastakäiku ajalehti, ajakirju ning jätkväljaandeid.

Trükiseid andsid üle Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu ning Hoiuraamatukogu vahetusosakond.

Seisuga 31.12.2019 sisaldas hoiukogu 116434 kataloogitud trükist:

Raamatuid	– 38570 eksemplari
Ajakirju	– 26126 aastakomplekti e. 2383 nimetust
Jätkväljaandeid	– 48582 eksemplari
Ajalehti	– 3156 aastakomplekti e. 196 nimetust

Seisuga 31.12.2019 sisaldas e-kataloog ESTER hoiukogu 116434 eksemplarikirjet ja 81687 bibliikirjet.

Aasta jooksul sisestati elektronkataloogi 421 kirjet, eksemplarikirjeid lisandus 228 ja bibliikirjeid 193. Kõik trükised kirjeldati *de visu*. E-kataloogis ESTER tehti täiendusi ja parandusi 234 bibliikirjes. Lisaks jooksvale kataloogimisele tegeldi Tallinna ja Tartu e-kataloogide ühendamise tulemusel tekkinud kirjete korrastamisega. Kokku liideti ja/või parandati 1323 bibliikirjet.

Aasta jooksul süstematiseeriti 1317 ja märksõnastati 1318 trükist.

Aruandeaasta lõpuks oli hoiukogus olevatest trükistest e-kataloogis ESTER kajastatud 95%. Kataloogi sisestamata on veel ~6000 autoreferaati aastatest 1988-1996.

Kuigi 2019. aastal kustutati hoiukogust vaid 1 teavik, mis anti üle Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogule, siis toimus 2018 aasta mahakantud teavikute makuleerimine mitmes etapis, kuna suure koguse tõttu polnud võimalik teavikuid korraga makuleerida. Fondist eemaldati 1792 aastakomplekti ajakirju: Реферативный журнал.

Teine suurem töö oli seoses uute riilite paigaldamisega II korruse hoidlasse. Ümber tuli kolida kogu I formaadi fondiosa: kohaviidad 1-22273 (636 laudimeetrit). Ühtlasi sai tehtud ka nende teavikute esmane puhastus tolmust.

Jooksvalt tegeldi teavikute parandamisega ning alustati II korruse ajalehtede hoidla tolmust puhastamist.

Aastal 2019 oli raamatukogu lugejatele avatud 253 päeva. Raamatukogu kasutajaid registreeriti 36 ja külastusi 37. Lugejatele laenutati 86 trükist ja tehti 111 artiklikoopiat. Elektrooniliselt edastati lugejatele 39 artiklikoopiat. RVL-i kaudu saadeti teistele raamatukogudele 8 trükist. Infopäringuid esitati 11 korral. Raamatukogu koduleheküljele tehti 6470 külastust.

Hoiuosakonna töötajad osalesid lisaks oma osakonnas tehtavatele töödele ka vahetusosakonna töödes. Vajadusel võeti vastu, paigutati ning anti välja vahetusosakonna teavikuid.

2019 määrati hoiuosakonna juhatajaks Külli Gailit. Hoiuosakonna töötajate arv oli aastalõpu seisuga 3 töötajat.

Hoiuosakonna tegevuskava 2020 aastaks:

Jätkata Tallinna ja Tartu e-kataloogide liitmise käigus tekkinud dublettkirjete ühendamist ja liidetud kirjete toimetamist.

Sisestada e-kataloogi ESTER kataloogimata autoreferaadid.

Jätkata hoiuosakonna kogude sisulist läbivaatamist koostöös Eesti suuremate teadus-raamatukogudega.

4. VAHETUSOSAKOND

Vahetusosakonna juhataja Eve Lipandi tegevusaruanne

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2019 377658 trükist. Kogu täienes 2019. aasta jooksul 267734 arvestusüksuse võrra. Kogust kustutati 319954 arvestusüksust. Sellest teistele raamatukogudele jagati 97984 trükist. Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest. Makulatuuri suunati 221970 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2019. aasta lõpul järgmiselt:

Eestikeelne trükis - 318015 eks.

Võõrkeelne trükis – 59643 eks.

2019. aastal saadi annetusi 884 korral. Eraannetajaid oli 766 ja nad annetasid raamatukogule kokku üle 172000 trükise.

Möödunud aastal saime kõige enam trükiseid TEA kirjastuselt (üle 30000 eks.) ning kirjastustelt Eesti Raamat ja Hea Lugu.

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2019. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 97984 trükist.

Tabelist nähtub, et Hoiuraamatukogu abiga täienesid 2019. aastal kõige enam kooliraamatukogude ja rahvaraamatukogude kogud:

Asutused	Eks
Rahva-, eriala ja lasteraamatukogud	19533
Kooliraamatukogud	23887
Kõrgkoolide raamatukogud	1445
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	9495
Muuseumid	9773
Ministeeriumid, valitsusasutused	6992
Haiglad, laste- ja hooldekodud	5156
Vanglad, sõjavägi	3041
Muud asutused	18662
Kokku	97984
Makulatuuri läks	221970
KOKKU kustutati	319954

Vaadati läbi 187 maili teel saabunud soovinimestikku. Jätkame uute riigigümnaasiumide raamatukogude abistamist nende kogude täiendamisel. (Viimsi, Kohtla-Järve Riigigümnaasium)

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati kaks pakkumismimestikku. Jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 18 nimetust trükiseid.

Alates veebruarist 2018 jagab Hoiuraamatukogu maakondade keskraamatukogudele 44 nimetust (igaühte 440 eksemplari) 100-aastasele Eesti Vabariigile pühendatud teoste sarja "Eesti ... sada aastat". 2019. aastal jagati viimased 17 nimetust (üks nimetus plaanitud jäi ilmunuta)

Jätkasime ka vastsündinutele mõeldud raamatu "Pisike puu" jagamist..

Vahetuskogu arvudes 2019

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2019	429878	277368	403963	25915
2019 tuli juurde	267734	14966	206021	61713
2019 kustutati	319954	26595	291969	27985
Seis 1.01.2020	377658	265738	318015	59643
makulatuur	221970			
raamatukogudele	97984			
kokku:	319954			

Vahetuskogu	2017	2018	2019
Aasta algul (aü)	474233	460279	420878
Aasta algul (lm)	13458	13148	12477
Lisandumine(aü)	267138	259858	267734
Kustutatud (aü)	281092	290259	319954
Aasta lõpul(aü)	460279	429878	377658
Aasta lõpul(lm)	13148	12477	11172

5. FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

TULUD tuhandik eurot

		2017	2018	2019
A	Tulu kokku	976	1080	1101
a1	riigilt	976	1080	1101
a2	omavalitsuselt			
a3	muudest allikatest			
a3.1	sh ettevõttelt või eraisikutelt laekunud			
a3.2	sihtfinantseerimine			
a3.3	teenitud tulu (omatulu)			

KULUD tuhandik eurot

		2017	2018	2019
A	Kulud kokku (a1+a2)	976	1077	1085
a1	Jooksevkulu	962	1077	0
a1.1	tööjõukulu	384	406	430
a1.1.1	sh palk, preemia, hüvitis	384	406	430
a1.1.2	sh personali koolituskulu	0	0	0
a1.2	komplekteerimiskulud kokku	0	0	0
a1.2.1	kulu paberkandjatele, mikroformidele ja auvistele kokku	0	18	0
a1.2.1.1	sh raamatutele	0	0	0
a1.2.1.2.	sh jadaväljaannetele	0	0	0
a1.2.2	kulud elektrooniliste teavikute kogule	0	0	0
a1.3	RVL-i kulu	0	0	0
a1.4	hoiukulud	24	18	29
a1.5	IKT kulud	17	39	29

		2017	2018	2019
A	Kulud kokku (a1+a2)	976	1077	1085
a1.6	halduskulud	509	563	565
a1.7	muud kulud	28	33	32
a2	Kapitalimahutused (a2.1+a2.2)	14	0	0
a2.1	Investeeringud põhivarasse	14	0	0
a2.1.1	sh. uute ehitiste ja juurdeehitiste soetamine	0	0	0
a2.1.2	sh kõik muud kapitaal- mahutused k.a. mööbel ja seadmed	14	0	0
a2.2	investeeringud infotehnoloogiasse	0	0	0

6. TEGEVUSKAVA 2020. AASTAKS

- Arendada jätkuvalt koostööd teiste raamatukogude ning mäluasutustega pidades silmas eesootavaid muutusi seoses EHR ja ERR ühendamise ja EHR kolimisega muuseumide ühishoidla ruumidesse;
- Osaleda aktiivselt muuseumide ühishoidla projekteerimise ja ehitamise protsessis eesmärgiga luua EHR-ile sobivaim ruumikava;
- Viia läbi EHR struktuurimuudatus;
- Reformida koostöös Trumpit OÜ-ga EHR kodulehekülge kaasaja nõuetele vastavaks ja kasutaja mugavust arvestavaks koduleheks;
- Koostada ja tellida EHR ja EPR tegevusest teavitavaid reklaamtrükiseid;
- Alustada EHR nõukogu abiga ning koostöös Eesti Kirjastajate Liidu, Eesti Näitlejate Liidu ja Eesti Autorite Ühingu audiokraamatute tootmise õigusliku baasi kooskõlla viimist praeguse aja vajadustega eesmärgiga suurendada audiokraamatute tootmist ning laiendada audiokraamatute kättesaadavust kõikidele Eesti elanikele;
- Koostöös Eesti Näitlejate Liiduga laiendada audiokraamatute lugejate ringi ning luua õiguslik reeglistik esitajate õiguste tagamiseks;
- Alustada koos jäätmekäitlejatega raamatute utiliseerimise protsessi kooskõlla viimist reaalse võimaluste, kaasaja nõuete ning kehtivate õigusaktidega;
- Laiendada teavitustööd EHR ülesannete ja tegevuse kohta korraldades raamatute kogumise kampaaniad ja muid teavitussüritusi;
- Arendada teavitustöö edendamiseks koostööd meediaettevõtetega;
- Jätkata Tallinna ja Tartu e-kataloogide liitmise käigus tekkinud dublettkirjete ühendamist ja liidetud kirjete toimetamist;
- Jätkata perioodikakogu sisulist läbivaatamist koostöös Eesti suuremate teadusraamatukogudega;
- Jätkata pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja raamatukogude teavitamist pakutavatest teavikutest nii kodulehekülje kui muude kanalite kaudu;
- Jätkata vahetuskogusse saanud harvadeiduvate trükiste leidumise kontrollimist arhiivraamatukogudes ja teistes mäluasutustes ja sealt puudumisel nende pakkumist huvitatud asutustele;
- Jätkata fondide puhastamist mittevajalikust ja liigeses eksemplaarsuses olevast kirjandusest;
- Luua kontakte väljaspool Eestit elavate eesti kogukondadega, selgitada välja nende raamatute soovid ja täita neid vastavalt võimalustele;
- Tagada ülevaatliku informatsiooni kättesaadavus raamatukogu teenustest ja tegevusest koduleheküljel;
- Jätkata aktiivset osalemist koolitusprogrammidel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2019. AASTA ARUANNE

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid, puuteraamatuid ning kirjeldustõlkega filme nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega lugejatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab ja levitab teavikuid vastavalt autoriõiguse seadusele (§ 19 punkt 6) autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta ainult puuetega inimestele ning raamatukogul ei tohi olla ärilisi eesmärke.

28. novembril 2018. aastal jõustunud autoriõiguse seaduse redaktsioon määratleb varasemast täpsemalt sihtrühma, kellel on õigus teoste vabaks kasutamiseks teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel ja õigusemõistmise eesmärkidel. Soodustatud isikud on pimedad, vaegnägijad, taju- või lugemispuudega ja füüsilise puudega inimesed, kelle puue ei võimalda raamatut hoida või käsitseda või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustada või liigutada.

Raamatukogul oli 2019. aasta lõpul 902 lugejat (Eestis, Kanadas, Suurbritannias, Lätis, Saksamaal, Soomes, USA-s, Rootsis). Lugejate arv kasvas aasta jooksul 47 inimese võrra.

2019. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust ja posti teel. Postikulud tasus raamatukogu.

Laenutuses oli 2019. aasta lõpul 5363 nimetust heliraamatuid, 932 nimetust punktkirjas raamatuid, 104 puuteraamatut, 118 e-raamatut ja 59 filmi.

Laenutusi raamatukogus kohapeal ja posti teel oli 15983. Külastusi raamatukogus ja Tondi laenutuspunktis oli kokku 124.

Järjest enam kasutatakse Veebiraamatukogu, mille kaudu saavad raamatukogu lugejad heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju ning elektroonilisi teavikuid alla laadida või voogedastusena kasutada. Veebiraamatukogu kasutajate arv oli 458 ja teavikuid oli Veebiraamatukogus 4757.

2019. aastal valmistati Eesti Pimedate Raamatukogus 141 nimetust eesti- ja 19 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti ning tehti lugejatele kättesaadavaks 62 eestikeelset heliraamatut.

Punktkirjas trükiseid anti välja 20 nimetust. Neid trükiti nii lastele kui täiskasvanutele. Punktkirjas materjale valmistati ka tellimustööna teistele asutustele.

Raamatukogu oma toodangule lisaks täienes kogu tänu annetustele ja ostudele. Meile annetati 129 nimetust erinevat laadi teavikuid. Aasta jooksul osteti 3 kirjeldustõlkega filmi.

Toimus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Neile saadeti 18 ning vastu saadi 63 venekeelset heliraamatu nimetust.

Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid raamatukogu mitmesugustel üritustel, meedias ning raamatukogus kohapeal.

Rahvusvahelisel punktkirjapäeval 4. jaanuaril tunnustas Eesti Pimedate Liit tänukirjadega raamatukogu töötajaid ja raamatukogu üldiselt pühendunud töö eest punktkirjatrükiste valmistamisel.

1. ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

1994. aastal loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina. Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist 2010 teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid Eesti Hoiuraamatukogu hoones aadressil Suur-Sõjamäe 44b.

2019. aastal töötas Eesti Pimedate Raamatukogus 9 inimest, neist 7 täistööajaga, 1 töötaja 0,75 kohaga ja 1 töötaja 0,5 kohaga:

Osakonnajuhataja 1
Teabejuht 0,75
Infotöötaja 3
Helindaja 1
Paljundusoperaator 1
Punktkirjatoimetaja 0,5
Tekstitöötaja 1
Kokku 8,25

Veebruaris lahkus töölt helindaja Henrik Veeäär ja tema asemel asus tööle Riho Rausma.

Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute esitajad (näitlejad ja diktorigid).

1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALAORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Osakonnajuhataja Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja Rahvusvahelise Raamatukoguühingute ja -asutuste Liidu trükitud teksti lugemist takistava puudega inimestele teenust pakkuvate raamatukogude sektsiooni (IFLA Libraries Serving Persons with Print Disabilities Section) Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe jt üritustel

Teabejuht Priit Kasepalu

- 22. ja 23. jaanuaril Jüri Gümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 10. ja 12. aprillil Peetri Põhikoolis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 23. septembril Põltsamaa Päevakeskuses. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 1. oktoobril Tallinna Ülikooli loodus- ja terviseteaduste instituudis esinemine loenguga „Kui lugemine on muutunud raskeks“.
- 24. oktoobril Põhja-Eesti Pimedate Ühingu Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilastele Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.
- 3. detsembril Rapla Kultuurikeskuses Eesti Puuetega Inimeste Koja konverentsil “Elu kui dokfilmis. Kes lavastab kohaliku tasandi sotsiaalkaitset?”
- 17. detsembril Tallinna Kunstigümnaasiumis. Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamine.

Osakonnajuhataja Marja Kivihall

- 28. veebruaril Tallinnas Eesti Rahvusraamatukogus Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekul.
- 18. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus kohtumisel Novosibirski Pimedate Raamatukogu direktori Juri Lesnevskiga.
- 13. aprillil Haapsalu Sotsiaalajas heliraamatute vabatahtlike esitajate kokkusaamisel.
- 26.-27. septembril Vilniuses Leedu Pimedate Raamatukogus rahvusvahelisel seminaril „The Marrakesh Treaty: Getting Started“.
- 14. oktoobril Tallinna Õpetajate Majas Eesti Pimedate Liidu valge kepi päevale pühendatud tänu seminaril.

Helindaja Riho Rausma

- 30. oktoobril Tallinnas Kultuurikeskuses Kaja kõlaritootja RCF-i koolitusel.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste ja organisatsioonide esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada huvilistele Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust.

Külastused

- 27. veebruaril Tartu Emajõe Kooli töötajad
- 16. aprillil Tallinna Ülikooli eripedagoogika üliõpilased
- 5. juunil Soome Celia raamatukogu kommunikatsioonispetsialist Rauna Nerelli
- 1. oktoobril raamatukoguhoidjate kutsekoolitusel osalejad
- 13. novembril Tallinna Ülikooli eripedagoogika üliõpilased

2019. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust meedias.

Meediakajastused

- Kasepalu, Priit. Punktkirjapäev – 210 aastat Louis Braille sünnist. – Külauudised, 2. jaanuar 2019
- Punktkirjapäev – 210 aastat Louis Braille sünnist. – Koolielu, 3. jaanuar 2019
- Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuse kajastamine TV3 saates “Seitsmesed” 4. jaanuar 2019
- Punktkirjapäev – 210 aastat Louis Braille sünnist. – Sirp, 4. jaanuar 2019
- Haapsalus on valminud 300 heliraamatut. – Lääne Elu, 22. aprill 2019
- Kasepalu, Priit. Kui lugeda ei saa, aitab Eesti Pimedate Raamatukogu. – 60+, 17. juuni 2019

Eesti Pimedate Raamatukogu voldikuid jagati raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel soovijatele ja teistele asutustele, organisatsioonidele (nt. MTÜ-le Jumalalaegas, Pihlakodu hooldekodudele jne.).

Teabejuht saatis Eesti Pimedate Raamatukogu teenuseid tutvustavad kirjad linnade ja valdade sotsiaaltöötajatele ning hooldekodude juhtidele.

4. jaanuaril tähistasime Eesti Pimedate Raamatukogus rahvusvahelist punktkirjapäeva ja sel puhul tunnustas Eesti Pimedate Liit raamatukogu punktkirjatoimetajat Avo Falkenbergi, tekstitöötajat Teet Karu ja raamatukogu üldiselt tänukirjadega pühendunud töö eest punktkirjatrükiste valmistamisel ning seoses 210 aasta möödumisega Louis Braille sünnist.

2. KOGUD

Toodang

2019. aastal valmistati:

- eestikeelseid heliraamatuid 141 nimetust – 1646 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 19 nimetust – 260 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eestikeelseid heliraamatuid 62 nimetust – 855 originaaltundi;

- heliajalehti ja -ajakirju – 5425 CD-d;
- punktkirjas trükiseid 20 nimetust – 2840 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heli- ja e-ajakirja „Epüfon“ – 10 numbrit.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate soovidega;
- arvestatakse koolides soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud arvustuste või läbiloetud raamatute põhjal.

Annetused

2019. aastal täienes meie kogu tänu annetustele. Raamatukogule annetati 129 nimetust erinevat laadi eestikeelseid teavikuid – 121 heliraamatut, 1 e-raamat, 7 kirjeldustõlkega filmi. Heliraamatud saadi Haapsalu Sotsiaalmajalt, Põhja-Eesti Pimedate Ühingult, eraisikutelt. Kirjeldustõlkega filmid tulid tootjatelt ja MTÜ-lt Kakora. E-raamatu annetaja oli Äripäeva kirjastus.

Ostud

Aasta jooksul ostis raamatukogu 3 kirjeldustõlkega filmi.

Raamatuvahetus

2019. aastal jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega, kellele saadeti ja kellelt saadi annetusena heliraamatuid.

Välisriikide pimedate raamatukogudele saadeti 18 venekeelset heliraamatu nimetust, kokku 141 eksemplari. Neilt saadi vastu 63 venekeelset heliraamatut. Välisriikide raamatukogudele saadeti 11 nimetust vähem ja neilt saadi 40 nimetust rohkem raamatuid kui 2018. aastal.

Välisriikide raamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

Austraalia – 17 venekeelset nimetust;
 Iisrael – 17 venekeelset nimetust;
 Leedu – 17 venekeelset nimetust;
 Läti – 17 venekeelset nimetust;
 Norra – 17 venekeelset nimetust;
 Rootsi – 5 venekeelset nimetust;
 Saksamaa – 17 venekeelset nimetust;
 Soome – 17 venekeelset nimetust;
 Venemaa (Kaliningrad) – 17 venekeelset nimetust.

Välisriikide raamatukogudelt saadud heliraamatute arv:

Leedu – 44 venekeelset nimetust;
 Läti – 18 venekeelset nimetust;
 Soome – 1 venekeelne nimetus.

3. LUGEJATEENINDUS

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab heli-, punktkirjas, puuteraamatute, elektrooniliste teavikute, kirjeldustõlkega filmide laenutamisel nägemispuudega või mõne muu trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimesi. Nägemispuudega inimeste tegevust, rehabilitatsiooni ja õpetamist käsitlevaid trükitud materjale laenutatakse kõikidele soovijatele.

Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuseeskirjast lähtuvalt nõutakse lugejaks registreerimisel tõendit või selle koopiat trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haiguse kohta. Ka autoriõiguse seaduses on kirjas, et pädev üksus (Eesti Pimedate Raamatukogu) võib töödelda isiku terviseandmeid, et tuvastada, kas isik on soodustatud isik (pime, vaegnägija, taju- või lugemispuudega ja füüsilise puudega inimene).

2019. aasta veebruaris uuendasime raamatukogu kasutuseeskirja.

2019. aastal oli:

- 902 lugejat (sh 4 posti teel teenindatavat raamatukogu jt organisatsiooni);
- 274 heliajalehtede ja -ajakirjade, CD-l Raamatututvustaja posti teel laenajat;
- 78 e-ajalehtede saajat;
- 15983 laenutust raamatukogus kohapeal ja posti teel;
- 124 külastust.

Raamatukogu oli lugejatele avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani kell 10-16 a 6 tundi.

Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust ja posti teel. Laenutusi raamatukogus kohapeal ja posti teel oli aasta jooksul 15983 ehk 140 võrra rohkem kui 2018. aastal. Neist mittetagastatavate heliraamatute laenutusi oli 15592, mis on 99 võrra rohkem kui mullu.

2019. aastal laenasime raamatukogudevahelise laenutuse teel Peterburi Pimedate Raamatukogult ja Moskva Pimedate Raamatukogult venekeelseid punktkirjas raamatuid, ajakirju ning heliraamatuid ja laenutasime neid oma lugejatele.

Raamatukogu külastati kohapeal aadressil Suur-Sõjamäe 44b 64 korda. Raamatukogus oli 34 külastust vähem kui 2018. aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu laenutuspunkt oli avatud Põhja-Eesti Pimedate Ühingu majas Tallinnas aadressil Tondi 8a. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8a laenutuspunktis registreeriti aasta jooksul 60 külastust, mis on 22 külastust rohkem kui eelmisel aastal.

Eesti Pimedate Raamatukogu saatis 2019. aasta jooksul valmistatud heli- ja punktkirjas teavikuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule, kust need pärast kataloogimist edasi Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogule saadeti.

Eesti Pimedate Raamatukogu valmistab CD-del heliraamatuid nii laenutusekssemplaridena kui mittetagastatavatena. Heliajalehti ja -ajakirju saadetakse soovijatele mittetagastatavatena

posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heliajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valmistatud või saadud eestikeelsed heliajalehed ja -ajakirjad.

2019. aastal lõpetasime venekeelse heliajalehe Zdorovje dlja vseh väljaandmise, kuna ajaleht enam trükist ei ilmunud.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatelt raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. Eesti Pimedate Raamatukogule kehtib 50% soodustus kahepoolsest postivahetusest Eesti Post AS-ga.

4. HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plectalk Recording Software Pro.

2019. aastal valmistati 141 nimetust eesti- ja 19 nimetust venekeelseid heliraamatuid, mille originaaltundide arv kokku oli 1906. Eestikeelseid heliraamatuid toodeti eelmise aastaga võrreldes 9 nimetust rohkem, venekeelseid aga 1 nimetuse võrra vähem. 2019. aastal tehti lugejatele kättesaadavaks 62 Võrus Pimedate Infoühingus Helikiri ja Eesti Pimedate Raamatukogus digiteeritud ja restaureeritud eestikeelset heliraamatut. Heliraamatuid digiteeriti 2 nimetust rohkem kui 2018. aastal.

Heliajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: Eesti Naine, Eesti Ajalugu, Terviseleht, 60+. Lisaks levitati CD-del huvilistele nägemispuudega inimeste elu kajastavaid väljaandeid Epüfon, Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehte Kuukiir, Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid ning raamatukogus igakuiselt koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja. Heliajalehti ja -ajakirju valmistasime Eesti Keele Instituudi poolt loodud rakendusega Vox Populi. Raamatukogus koostatavat uudiskirjanduse nimestikku Raamatututvustaja tootsime aga esitaja poolt sisseloetuna, kuna selles esinevat venekeelset teksti ei saa Vox Populi abil sünteesida.

2019. aastal lisandus 7 uut heliraamatute esitajat. Eesti Pimedate Raamatukogul oli 2019. aastal 25 sisselugejat, kes salvestasid tekste nii raamatukogu stuudios kui kodus. 2019. aastal tõstisime esitajate tunitasu.

5. PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE JA TAKTIILSETE MATERJALIDE VALMISTAMINE

2019. aastal anti Eesti Pimedate Raamatukogus välja 18 nimetust punktkirjas raamatuid eesti keeles. Täiskasvanutele ja lastele suunatud ilukirjanduse kõrval trükiti punktkirjas 2 numbrit Eesti Pimedate Liidu infolehte Valguse Kaja. Punktkirjas trükiseid anti välja 1 nimetuse võrra rohkem kui 2018. aastal.

2019. aastal trükiti ja jagati soovijatele 68 2020. aasta kalendrit punktkirjas.

Aasta jooksul valmistati punktkirjas materjale järgmistele asutustele: Põhja-Eesti Pimedate Ühing, TLG Hotell OÜ, Eesti Pimedate Liit, Tiigi Seltsimaja, Tulivee restoran, Tallinna Ülikool, Õiguskantsleri Kantselei, Havas Estonia, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Nõmme Kultuurikeskus.

Taktilised ehk kombatavad ruumiplaanid koos punktkirjas selgitustega valmistati tellimustööna Vabamu ja Tallinna Kunstihoone jaoks.

Lugejate jaoks valmistasime taktiliseid ümbruskonna kaarte koos punktkirjas selgitustega.

6. JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

2019. aastal olid Veebiraamatukogus (www.veebiraamatukogu.ee) e-väljaannetena kättesaadavad ajaleht Terviseleht, Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infoleht Kuukiir, ajakirjad 60+, Eesti Naine, Eesti Loodus, Eesti Ajalugu, Epüfon, Imeline Ajalugu, Imeline Teadus, Kodutohter, Pere ja Kodu, Puutepunktid.

Raamatukogu jätkas e-posti teel ajalehtede Postimees ja Õhtuleht saatmist lugejatele. Aastalõpu seisuga tellis e-ajalehti 78 lugejat.

E-Raamatututvustaja on kättesaadav raamatukogu kodulehel (www.epr.ee) ning Veebiraamatukogus.

Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatel on juurdepääs elektroonilistele väljaannetele (raamatud, ajalehed, ajakirjad, Raamatututvustaja) eelkõige Veebiraamatukogu kaudu.

7. VEEBIRAAMATUKOGU

Veebiraamatukogu on Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele loodud veebikeskkond heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade ning elektrooniliste teavikute allalaadimiseks või voogedastusena kasutamiseks.

2019. aasta lõpul sisaldas Veebiraamatukogu 4757 heli- ja elektroonilist teavikut. Veebiraamatukogu kasutajaid oli 458. Aasta jooksul tõusis kasutajate arv 52 võrra ning Veebiraamatukokku lisandus 419 teavikut. Allalaadimisi oli aasta jooksul 22144. Võrreldes 2018. aastaga suurenes allalaadimiste arv 6870 võrra.

Veebiraamatukogu võimaldab ligipääsu teavikutele sõltumata ajast ja kohast ning tänu sellele on teavikute kättesaadavus tunduvalt paranenud.

8. FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2019. aasta aruande 5. alajaotuses.

9. TEGEVUSKAVA 2020. AASTAKS

2020. aastal

- otsitakse uusi esitajaid;
- valmistatakse vähemalt 160 uut heliraamatut;
- digiteeritakse ja restaureeritakse vähemalt 70 heliraamatut;
- valmistatakse 20 punktkirjas teavikut;
- suurendatakse e- ja heliajakirjade valikut;
- jätkatakse heliraamatute vahetust välisriikide pimedate raamatukogudega ja ühinetakse ABC (Accessible Books Consortium) kataloogiga;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu teenuseid trükitud teksti lugemist takistava puude, häire või haigusega inimestele, eripedagoogidele, logopeedidele, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatele, üliõpilastele jt raamatukogus kohapeal, erinevatel üritustel ning meedias;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd Läti ja Leedu pimedate organisatsioonide ja raamatukogude esindajatele raamatukogus kohapeal.

9.1. STATISTIKA 2005-2019

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2019: lugejad, laenutused, külastused

Aasta	Lugejad	Laenutused	Külastused
2005	305	5020	1610
2006	354	5435	1567
2007	277	5694	1508
2008	355	9883	1744
2009	427	14196	1703
2010	485	14719	968
2011	537	15567	512
2012	641	15895	397
2013	688	16908	300
2014	740	16785	223
2015	768	18038	171
2016	794	16693	185
2017	844	16152	169
2018	855	15843	136
2019	902	15983	124

Eesti Pimedate Raamatukogu 2005-2019: heli- ja punktkirjas raamatute toodang

Aasta	Eestikeelsed heliraamatud	Venekeelsed heliraamatud	Digiteeritud ja restaureeritud heliraamatud	Punktkirjas raamatud
2005	43	7	-	43
2006	63	15	-	87
2007	64	7	23	59
2008	89	5	56	56
2009	82	11	122	56
2010	87	5	82	53
2011	82	12	32	36
2012	153	9	67	38
2013	161	13	44	27
2014	141	19	51	23
2015	149	9	100	23
2016	116	7	95	12
2017	129	12	56	15
2018	132	20	60	17
2019	141	19	62	18

Eesti Pimedate Raamatukogu 2012-2019: Veebiraamatukogu kasutajad ja teavikud

Aasta	Veebiraamatukogu kasutajad	Veebiraamatukogu teavikud
2012	145	2104
2013	186	2418
2014	229	2682
2015	276	3172
2016	313	3612
2017	355	3968
2018	406	4338
2019	458	4757